

Яким Горак

ПРОТОКОЛИ ЗАСІДАнь МУЗИКОЗНАВЧОЇ КОМІСІЇ НТШ

Історія створення Музикознавчої комісії Наукового Товариства ім. Т. Шевченка вже неодноразово досліджувалася¹, а відтак зародження і діяльність Комісії, яка постала як музикознавча секція «Союзу Українських Професійних Музик» і перейшла під патронат НТШ, вже відомі в українському музикознавстві. Попри згадки у періодичних виданнях 30-х років («Діло», «Хроніка НТШ», «Новий час») та сучасних дослідженнях про засідання Комісії, питання про існування документації засідань ніколи не поставало, її ніколи не розшукувалося, рівно ж як і ніколи не наводилося з них цитат, ані не публікувалося. Це видається дивним, бо Наукове Товариство ретельно і прискіпливо вело документацію своєї діяльності і протоколи засідань головного Відділу, секцій і комісій регулярно публікувало у «Хроніці НТШ», а публікацію протоколів засідань Музикознавчої комісії не подавалося, лише принагідно вказувалася кількість відбутих засідань і коротка інформація про прийняті рішення.

Автограф протоколів засідання Комісії зберігся у домашньому архіві Станіслава Людкевича. Вони писані чорним чорнилом у зошиті в лінійку (22,6 x 15,3 см) без обкладинки. Окремі листки в зошиті вже відділяються від цілості, відокремлений перший листок пошарпався, видно сліди надриву по боках і вгорі листка. Назагал у зошиті 19 листків. Текст писано однією рукою і нею ж у верхньому правому і лівому кутиках проставлено пагінацію чорним чорнилом, яку доведено до 31 сторінки, далі її увірвано і останні три листки не нумеровані. Першою сторінкою позначена сторінка з початком тексту, а закінчується текст всіх протоколів на 24 сторінці, після неї решта листів зошита чисті і порожні.

Протоколи уточнюють кількість і перебіг засідань, про що неточно інформується в періодичних виданнях. Так, наприклад «Хроніка НТШ за час від 1.І.1935 – 25.ХІІ.1937» подає таку інформацію про діяльність комісії в означений термін: «Членів 11; засідань у звітному році було 3 (22.ІІІ.1936, 31.Х.1936; 21.ХІ.1937), при чому перше було присвячене організаційним справам (уконституування, намічення праць Комісії), друге – розборі музичної діяльності Віктора Матюка з приводу 25-ліття його смерті, на третьому, присвяченому М. Лисенкові (з приводу 25-ліття смерті), виголошено такі доповіді: 1. Др. Станіслав Людкевич. Форма сольоспівів М. Лисенка. 2. Др. Василь Витвицький. Листування М. Лисенка з Ів. Франком»². Тим часом, як показують протоколи, засідань було 4 – крім названих, ще засідання 5 квітня 1936 р. у «Хроніці НТШ за час від 26.ХІІ 1937 – 31.ХІІ.1938» сказано:

¹ Штундер З. Станіслав Людкевич і його співпраця в Етнографічній та Музикологічній комісіях Наукового Товариства ім. Шевченка // Записки Наукового товариства імені Т. Шевченка. – Том ССХХVI: Праці Музикознавчої комісії / Редактори тому О. Купчинський, Ю. Ясіновський. – Львів: НТШ, 1993. – С. 456–459; Штундер З. Станіслав Людкевич. Життя і творчість. – Том 1: 1879–1939. – Львів: ПП «БІНАР -2000», 2005. – С. 376–385.

² Хроніка НТШ за час від 1.І.1935 – 25.ХІІ.1937. – Число 73. – Львів, 1937. – С. 56.

«У 1937–38 рр. Комісія відбула три засідання, де обговорювано справу ювілеїв Матюка й Лисенка, виголошено виклад про сольспіви Лисенка (др. Людкевич) і вирішено: журнал «Музика» видавати відтепер як спільний орган «Союзу Українських Професійних Музик» і «Музикологічної Комісії НТШ»³. Не всі названі засідання вписувалися у звітний термін: перші два (а це засідання 31 жовтня та 21 листопада 1937) відбулися раніше, а тому у вказаний термін відбулося лиш одне засідання 16 жовтня 1938 року, де і йшлося про видання журналу «Українська музика» як спільного органу «СУПРОМу» та комісії НТШ.

Однак, є підстави сумніватися, чи збережений рукопис протоколів фіксує всі засідання комісії. Так, в хронікальному дописі «Української музики» 1939 р. сказано: «Останні засідання «Муз[икологічної] Ком[ісії] 26 лютого і 2 квітня ц.р. були присвячені читанню нових наукових праць і дискусії над ними. Ухвалено опублікувати працю д-ра Філярета Колесси «Народна музика на Поліссі» (що й надруковано вже в ч. 1-ому (23-ому) «Української Музики»), д-ра Зиновія Лиська «Формальна побудова українських народних пісень» (що її починаємо друкувати в сьогоднішньому числі) та д-ра Федора Шешка «Лисенко й Драгоманів» (яку друкуватимемо в черговому порядку)»⁴. Протоколу згаданого засідання 2 квітня у рукописі нема, хоч на ньому обговорювалися вагомні наукові матеріали (до слова, вказана стаття Ф. Шешка так і не була опублікована). Замітка також інформує, що на тому засіданні «порушено також справу забезпечення невиданих рукописів наших давніших і сучасних композиторів, що в приватних помешканнях кожної хвилини можуть бути наражені на втрату, або й знищення».

Крім діяльності чільних представників комісії (С. Людкевич, З. Лисько, В. Витвицький, В. Барвінський, Б. Кудрик, Ф. Колесса), протоколи висвітлюють участь в засіданнях комісії інших діячів музичної культури Галичини того часу, таких як Р. Сімович, О. Хомінський, С. Туркевич-Лісовська, про контакти яких з Науковим Товариством ім. Т. Шевченка зовсім не згадується. Протоколи також документують ініціативи залучення до Товариства Я. Ярославенка, Й. Кишакевича, В. Садовського, висвітлюють перебіг обговорень наукових праць членів комісії, які потім публікувалися на сторінках журналу «Українська музика».

Протоколи досі не публікувалися. Подаємо їх у повному обсязі з дотриманням усіх особливостей лексики, правопису прізвищ, пунктуації першоджерела. Відтворюються також усі підкреслення, які є в тексті автографу. Скорочення слів розкриваємо безпосередньо у тексті у квадратних дужках.

³ Хроніка НТШ за час від 26.XII 1937 – 31.XII 1938. – Число 74. – Львів, 1939. – С. 50.

⁴ Хроніка й рецензії. «Музикологічна Комісія» // Українська музика. – 1939. – № 2. – С. 59.

22. III. 1936. Вступне засідання⁵.

Приявні:

Др. Студинський ⁶	Др. Людкевич
Др. Раковський ⁷	Др. З. Лисько
Др. Крипякевич ⁸	Др. Н. Нижанківський
Др. Ф. Колесса	Др. Витвицький
Др. Щурат ⁹	Др. Кудрик
	Дир[ектор] Барвінський
	М[а]р[і]ст[р] О. Хоминський
	М[а]р[і]ст[р] З. Ліщинський

Отворює засідання : Др. І. Крипякевич.

Др. Людкевич промовляє іменем Музикознавчої Секції «Супрому». Секція, що її втілено в склад НТШ, має тепер носити назву: Музикознавча Комісія. При НТШ була вже етнографічна комісія, що заторкувала також музичну частку фольклору. Але Муз[ико]зн[авча] Ком[ісія] повинна обняти всі музичні ділянки, а не лише етнографію й поділити працю на акустичний, психологічний, етнографічний та чисто-історичний ресорт. Вона повинна звернути увагу на прогалини в нашій історії музики, наперед 2 останніх століть, відтак давніших дід, також упорядкувати джерела історії нашої музики й перевести розподіл праці між членів. Нехай кожен із членів з'ясує, в якому напрямі він досіль працював і що в короткому часі вспів би зробити. На чергове засідання слід би зложити цього роду декларацію. З'окрема др. Кудрик має з'ясувати свою біжучу працю – історію церковної музики¹⁰. Вкінці слід створити в НТШ вседоступний музичний архів і музей.

⁵ Розлоге повідомлення про це засідання у пресі: Барвінський В. Музикознавча комісія при Науковім т-ві ім. Шевченка. Музикологічний Вечір старогалицької елегії // Новий час. – 1936. – № 70. – 27 березня. – С. 4. Офіційно створення Музикологічної Комісії, очоленої С. Людкевичем, головний Віділ НТШ затвердив на своєму засіданні 10 червня 1936 р. (дивись: «Хроніка НТШ за час від 1.І.1935 – 25.ХІІ.1937». – Ч. 73. – Львів, 1937. – С. 19). Окрема рецензія на концерт старогалицької елегії, що відбувся з нагоди утворення комісії дивись: [Гринецький І.] З концертної салі Вечір старогалицької елегії // Діло. – 1936. № 69. – 27 березня. – С. 7. – Підпис: І.Гр.

⁶ Студинський Кирило (1868–1941) – літературознавець і громадський діяч. Дійсний член НТШ (з 1899 р.), в 1923–32 роках очільник Товариства, і академік ВУАН (з 1929 р.). Зять композитора Анатолія Вахнянина, чимало доклався до музичної культури в Галичині: був членом і деякий час очільником «Львівського Бояна», членом Музичного товариства ім. М. Лисенка, написав спогади про О. Нижанківського, ініціював постановку опери А. Вахнянина «Купало» у Харкові 1929 р.

⁷ Раковський Іван (1874–1949) – антрополог і зоолог, громадський діяч, учень Федора Вовка у Петербурзі і Парижі, один з організаторів таємного університету у Львові, професор зоології та антропології у ньому. Почесний член НТШ, з 1934 р. – його очільник.

⁸ Крип'якевич Іван (1886–1967) – історик, учень М. Грушевського, дійсний член НТШ, довголітній керівник Історико-філософської секції товариства. Працював в гімназіях Галичини, Кам'янець-Подільському університеті, з 1939 р. – професор Львівського університету.

⁹ Щурат Василь (1871–1947) – літературознавець, педагог, поет і перекладач, академік ВУАН. Дійсний член НТШ (з 1914 р.), в 1915–1924 р. – очільник Товариства.

¹⁰ Йдеться про працю Б. Кудрика «Огляд історії української церковної музики», що була опублікована у Львові 1937 року як ХІХ том наукових праць Богословської академії.

Мгр. Ліщинський: Коли в Совстах твориться шкідливу псевдо-науку, ми тепер повинні форсувати виключно історію української музики. Досіль ніхто цим не займався, бо твір М. Грінченка¹¹ є нефаховою працею. Все інше, як музична акустика, психологія, тощо, хай іде на другий плян – історія головна справа! Амбіцією нації й М[узикознавчої] Комісії повинна бути строго наукова історія укр[аїнської] музики, без публіцистики. До цієї цілі треба жерела розшукати й упорядкувати та подбати про домівку для комісії, де була би збірка жерел, фортеп'янів, нотна збірка, бібліотека, тощо.

Др. Ф. Колесса виходить із становища поділу праці. Вважає найважливішою справою дослід історії укр[аїнської] музичної культури, а тут дуже багато етнографія, бо дає найстарші пам'ятники музики. При їхньому розгляді підпадають під увагу: мельодика, ритміка, народні інструменти, впливи сусідніх народів, професійні співці, відносини народної музики до штучної, явище спільної особи композитора й етнографу у Лисенка тощо.

Після кількох слів др. Людкевича на ту саму тему говорить Др. Щурат: Ми Українці чванимося музикальною нацією, але дуже мало створили на полі історії нашої музики, навіть хочби XIX століття. Пам'ятники й жерела пропадають. Народня пісня (по думці бесідника) не є нічим відсталим від штучної музики – навпаки, з народної пісні можемо зреконструювати стан нашої запропаченої штучної музики. Тому мусимо зачинати від народної пісні. Ми досіль аналізували тексти пісень, а не маємо ще такої важної речі, як пр[иміром] бібліографія праці шукати слідів укр[аїнської] мелодії в чужій музичній творчості. Прослідити історію наших шкіл, що плекали музику – Могилянська Коллегія, Гербініус¹², Ставропігія, що перша в Галичині завела хоролий спів – даліше музичні «confraternia» і магістрацьких актах м. Львова, згадки про музику в полемічній літературі (Вишенський¹³ проти партесного співу), італійські впливи XVII століття, спроби інструментальної музики по наших церквах, панські двори й палати владик з оркестрами, доба гетьмана Розумовського (Aus alten Zeiten: Cyrill R. der letzte Hetman der Ukraine¹⁴), капелі дворів в Жулині, Паниковичах, Колтові, Пеняках, вплив чужої музики, європеїзація укр[аїнської] народної пісні, поява К. Ліпінського¹⁵ – дяківські школи в Перемишлі й Мостах Великих, намісник Галичини організує 1820 у Львові хор укр[аїнської] молоді, панегірики поч. XIX ст. з нотами, Богогласник – і багато інших цікавих, а недосліджуваних фактів. Вкінці Комісія повинна заложити свій «Музичний Квартальник» на зразок відомого польського.

¹¹ Йдеться про «Історію української музики» Миколи Грінченка, видану в Києві 1922 р.

¹² Гербіній Йоган (Herbinius, 1627–1679, за іншими відомостями 1633–1676) – лютеранський пастор, жив у Швеції, Польщі, Литві, знайомий з архимандритом Києво-Печерської Лаври Інокентієм Гізелем і на основі отриманих від нього відомостей написав книгу «Religiosae Kijovensae cryptae, sive Kijovia subterranea...» (Єна, 1675).

¹³ Вишенський Іван (близько 1550–1620 рр.) – письменник, православний полеміст родом з Галичини, з 1580-90-х років поселився на Афоні, прийняв чернецтво. Був у живих зв'язках з Львівським братством, літературну діяльність почав одночасно з острозькою групою полемістів. Нині відомо 16 творів-послань І. Вишенського.

¹⁴ З давніх часів. Кирило Р[озумовський] останній гетьман України (нім.).

¹⁵ Ліпінський Кароль (1796–1861) – польський скрипаль-віртуоз родом з Галичини, в 1812–14-х рр. капельмейстер Львівського театру, автор збірника пісень «Muzyka do pieśń polskich i ruskich ludu galicyjskiego» на основі збірки Вацлава з Олеська (1823).

Кудрик жадає репропаганди Богогласника як оживного жерела нашої церковно-народної пісні – ревіндикації¹⁶ укр[аїнських] музиків, зачислених до чужих націй, як також дослідів над впливом укр[аїнської] пісні на західно-європейську клясичну музику¹⁷. З'окрема жадає також просліду певного відламу старшої російсько-церковної музики типу Корецького, Макарова, Дубенського etc., чи між ними припадком не криються в дійсности Українці.

К. Студинський жадає видання музикознавчого квартальника, бо багато муз[ично]-іст[оричних] даних у нас пропадає. Жадає між иншим насвітлити історію дяківських шкіл та генезу гласів і методи вивчання їх, дальше провінціяльних хорів з околи 1880 (Гавриіл Горецький), вкінці справлення російських муз[ичних] книжок.

Нижанк[івський]: як голова «Супрому» дякує НТШ за прийяття Музикол[огічної] Секції до себе. Вважає вказаним збирання всякого матеріялу для нашої музики, жадає створити перешкоду для всего, що вбиває наше народне музикування й протестує проти крадіжі укр[аїнських] мелодій Поляками в радіо. Зазначає, що в нашій нації тепер вигасає колишне замилювання до музики і взагалі музичними справами мало-хто в нас цікавиться. Слід передівсім встановити характеристику українського музичного «я».

Витвицький завзиває, щоби нарада стала на твердому ґрунті конкретних найконечніших справ. Назва Секції має звучати Музикознавча, а не «музикольогічна» – лишити наразі акустику й инші надто високопарні проблеми, а з'осередитися на історії укр[аїнської] музики. Що до жерел цюї останньої, то не слід покидатися журнальними статтями, бо вони творять велику більшість жерел галицької іст[орії] муз[ичної] XIX ст. Жерела збирати як найбільш усебічно. НТШ може нам дати велику поміч для наших дослідів, але не слід нам ставити завеликих вимог до НТШ, прим[іром] закупу фортепяну. Тут може допомогти лише Му[зичне] Т[овариств]во. НТШ може допомогти нам лише морально, а це найважніше, бо наші широкі круги не мають належного зрозуміння для музикольога. Вкінці перевести в Секції поділ праці між спеціалістів.

Дир[ектор] Барвінський: жадає, щоби ця спеціалізація не була надто гостра, бо не паперовий патент, а практичний осяг кваліфікує людину. П[анове] Щурат, Студинський та инші звернули увагу на такі речі, які уйшли уваги фахових музиків. До праці слід притягнути найширші круги, щоби могли дати ріжні інформації. Музичні реферати обіймати повинні не композитори, а музикольоги. Слід навязати контакт з Радянщиною і Прагою. На прохання Інституту Слав[янської] Муз[ики] в Празі нехай Секція займеться посилкою рукописів, праць, статей, програмок, яких зажадав цей Інститут. Також поновити заклик до збирання всякого роду жерел згл[ядно] музики.

¹⁶ Ревіндикація (лат.) – відібрання своєї власності примусовим порядком.

¹⁷ Сам Б. Кудрик частково здійснив таке дослідження у виданні: Кудрик Б. Українська народня пісня і всесвітня музика. – Львів: Накладом товариства «Просвіта», 1927. – 29 с. (Видання товариства «Просвіта», ч. 729).

В дальшому тязі нарад, веденому в тім самім тоні, пропонує Ліщинський назву для секції Музикознавча Комісія НТШ. Назву одобрено, після чого уконститувався виділ Комісії в ось-якому складі¹⁸:

Голова: Людкевич

Заступник: Лисько

Секретар: Кудрик

Субсекретар: Хоминський

всі 1-голосно.

Засідання 5 / IV 36.

Приявні: Студинський, Ф. Колесса, Людкевич, Щурат, Кудрик, Хоминський.

Колесса: жадає приєднати проф. Стешка¹⁹ з Праги до Комісії.

Людкевич: з'ясовує стан наших музикологічних робіт до останнього часу.

Студинський: жадає, щоби наші музикологи на кінець квітня й початок травня влаштували реферати, а він сам від себе матиме пару праць з історії старогалицької музики.

Щурат: твердить, що 2 останні глави «Огляду історії укр[аїнської] церк[овної] музики» К[удрик]а найцікавіші для нас, отже ми повинні головно з'осереджуватися на XVIII–XIX ст.

Людкевич: притакує.

Студ[инський]: пропонує 2 роди сходин Комісії: чисто наукові в хоромх НТШ й для ширшої публики.

Щурат: пропонує запросити до Комісії Б. Вахнянина²⁰, Крипякевича та Ярославенка²¹.

Людкевич: заявляєтьсЯ проти втягнення Ярославенка.

Студ[инський]: До Комісії най входять лише фахові науковики, але впрочім може в ній бути теж Б. Вахнянин і навіть Ярославенко з огляду на їхню видавничу працю.

¹⁸ Такий склад виділу комісії подає «Хроніка НТШ за час від 1.І.1935 – 25.ХІІ.1937» (Число 73. – Львів, 1937. – С. 56. У такому складі управа функціонувала до кінця діяльності Комісії.

¹⁹ Стешко Федір (1877–1944) – музикознавець і диригент. В 1923–24 рр. студіював музикознавство у Карловому університеті у Празі, у тому ж місті викладав історію музики в Українському педагогічному інституті ім. М. Драгоманова. З 1936 р. – доктор філософії. Член редколегії журналу «Українська музика».

²⁰ Богдан Вахнянин (1883, за іншими джерелами 1886–1940) – племінник Анатолія Вахнянина, композитор (автор хорових творів, солоспівів, хорових обробок народних і стрілецьких пісень), вокально-симфонічних полотен, опери («Гайдамаки»). Працював у гімназіях Львова і Перемишля. У час Першої світової війни перебував у лавах УСС у сотні Б. Дідушка. З відкриттям філії Вищого музичного інституту в Перемишлі був її першим директором. 1926 р. переїхав до Стрия, де викладав у гімназії і був диригентом «Стрийського Бояна».

²¹ Ярослав Ярославенко (справжнє прізвище Вінцовський, 1880–1958) – український композитор, хоровий диригент, музичний видавець (впродовж 1905–1939 рр. очолював видавництво «Торбан»). За освітою – інженер.

Людк[евич]: вважає вказаним запросити М. Колессу, Кишакевича²² як музичного бібліографа, Домета Садовського²³, остаточно й Вахнянина, оскільки цей останній хотівби цього, але Ярославенко не мавби тут підходящого місця.

Внесок Людкевича: Запросити до Комісії М. Колессу й Кишакевича, а з Б. Вахнянином сам ще поговорить.

Дальше видвигає Людкевич справу старогалицьких пісень «образованного сословія» й дослідів над Богогласником.

Хоминський: запитує, чи можна на Комісії розглядати проблеми не лиш історії, але теж акустики, естетики etc.

Людкевич: пояснює, що історія є тут найважливіша, бо найпотрібніша для загалу, але він нічого не має проти рефератів із цих других ділянок, та все ж таки історія має найбільші прогалини й найбільш проситься о опрацювання.

Колесса: каже зачинати від новішої історії, а не від найстарших примітивів – збирати по домах жерела й творити окремий архів.

Людкевич: бібліотечні жерела хай лишаться на місці, але з Муз[ичного] Інституту ім. Лисенка та Льв[івського] Бояна можна буде повибирати жерела й зложити депозитово в майбутнім архіві НТШ, звернувшись через виділ НТШ до обох згаданих установ – також пресівною дорогою добути жерела з провінції.

Щурат: Нехай з наших членів один або двох збирають постійно бібліографічний матеріал рукописів та друків по всіх наших установах, бо бібліографія жерел, це перша умова праці.

Людкевич: пропонує таким бібліографічним збирачем д-ра Лиська.

Засідання 31 / X 1937.

Привні: Людкевич, Туркевич-Лісовська²⁴, Витвицький, Евг. Цегельський²⁵, Ліщинський, Кудрик. (Ф. Колесса виправдав свою неприсутність недугою).

²² Йосиф Кишакевич (1872–1953) – хоровий диригент, композитор, педагог, священик. 1896–1905 р. працював у Перемишлі, де був одним із засновників «Перемишльського Бояна», відтак – капеланом в Ярославі, звідки вернувся на постійне проживання до Львова. Тут був членом Музичного товариства ім. М. Лисенка.

²³ Володимир Домет Садовський (1865–1940) – священик, хоровий диригент, співак, музичний критик, музичний видавець. По завершенні навчання у Львівській духовній семінарії, висвятився, працював у Городку, Збаражі, а впродовж 1894–1901 р. – в українській церкві св. Варвари у Відні. 1901–1915 працює капеланом у Перемишлі, був диригентом «Перемишльського Бояна». В роки Першої світової війни попав в російський полон, був засланий на Сибір, звідки повернувся до Львова 1921 р. У Львові викладав у духовній семінарії та Богословській академії. З 1927 р. до кінця життя був парохом церкви Преображення у Львові. Приятелював з С. Людкевичем ще з Перемишльських років.

²⁴ Туркевич-Лукіянович Стефанія (1898–1977) – донька о. Івана Туркевича, сестра співачки Ірини Туркевич-Мартинець та диригента Лева Туркевича. Піаніст, композитор, педагог, доктор музикознавства (1934). Працювала у Львові, викладала у Вищому музичному інституті, Учительській семінарії, музичній школі Нементовської.

²⁵ Цегельський Євген (1912–1980) – скрипаль, педагог, музикознавець, доктор музикознавства. В 1936–1939 рр. – очільник Перемишльської філії Музичного інституту ім. М. Лисенка.

Людкевич: отирає засідання. Починає від справи ювілеїв Матюка й Лисенка. Матюківську рукописну спадщину гадає перенести з Товариства ім. Лисенка до НТШ на окреме місце. Лисенківська справа є тут ще важніша від Матюківської, бо хоча творча спадщина Лисенка є в кращому стані, чим Матюка, але чужі видавці наложили на неї руку і з Радянщини контакт трудний. Лисенко є ще не просліджений. Бесідник признається, що пише аналітичну працю про сольоспіви Лисенка й що задумує кінець листопада або початок грудня улаштувати вечір незнаних, невиданих і призабутих творів Лисенка²⁶. Переходить на організаційні справи Комісії, пригадає, кого в члени прийнято – відтак переходить до чергових актуалій, зв'язаних із 70-літтям «Просвіти»²⁷. На конгрес цього ювілею намічено музичні реферати. Вони мають бути строго наукові; нехай члени Комісії зголосять у короткому часі теми рефератів.

Лісовська: домагається популярності цих викладів.

Витвицький: оформлює три актуальні справи, якими слід зайнятися в біжучому часі: Матюківський, Лисенківський і просвітський ювілей. Щодо просвітницького конгресу, то слухачі будуть з інтелігенції, а не зі самих просвітян. Отже виклади повинні бути наукові, щоби вже раз ширші круги зацікавити до музично-наукових справ.

Людкевич: реферати на пленум конгресу хай будуть більш популярні, в секціях строго наукові.

Витвицький: реферати мають бути зголошені до січня замість до березня.

Цегельський: Чи теми рефератів мають торкатися лиш історії української музики, чи будуть обіймати теж естетику, психологію музики, тощо?

Людкевич: Це останнє може бути лиш о стільки, о скільки буде звязане з нашим музичним життям. Це не буде науковий, лиш національний конгрес.

Витвицький: Що торкається Матюківської спадщини, то рукописи треба зібрати, але музей НТШ мусить їх позичити собі. Це застерегти через президію Комісії. Крім рукописів самого Матюка є між тою спадщиною ще й друки всесвітніх клясиків, – це останнє треба теж скатальогувати й точно описати по архіварськи та дати до шкільного вжитку.

Ліщинський: не вважає вказаним застереження випозички рукописів, бо таке не водиться в наукових бібліотеках. Одинокий спосіб є відписати чи відклішувати рукописи.

²⁶ Ініціативу організації «музикологічного» вечора невідомих творів М. Лисенка С. Людкевич висловлював також на засіданні Відділу Музичного товариства ім. М. Лисенка 27 вересня 1937 р., однак ініціатива залишилася не втіленою у життя.

²⁷ Йдеться про заходи до ювілею товариства «Просвіта» в 1938 р. Протягом року відбувалися різні події різних товариств, присвячені цій даті. Однак замість святкової академії у Львові відбулося лише 22 травня 1938 р. посвячення прапора «Просвіти», яке довершив митрополит А. Шептицький у соборі св. Юрія (див. Ювілейне свято «Просвіти» у Львові // Діло. – 1938. – № 111. – 24 травня. – С. 7–8). Від НТШ на цій урочистості виступив голова Іван Раковський. Музичних імпрез до цієї дати не відбулося.

Людкевич: вважає цю справу ще непорядкованою, бо Матюківські рукописи є в інституті ім. Лисенка, треба їх скатальогувати²⁸. Твори клясиків із спадщини Матюка задержати на місці, а що можуть в них бути нотатки Матюка, не давати їх до рук учням. Таксамо нехай Комісія збирає і біографічні документи Матюка від його живучої ще рідні.

Витвицький: в Матюкових примірниках клясиків нема ніяких нотаток.

Цегельський: до бібліотеки слід дати фортеп'яні.

Людкевич: пропонує теж стягнути до НТШ кодекси Вербицького.

Тут переходить до Лисенківських справ.

Людкевич: жадає передівсім перегляду всіх творів Лисенка, друкованих і недрукованих, хронології цих творів і бібліографії праць про Лисенка²⁹.

Лісовська: Хай одна особа займеться Матюком чи Лисенком і візьме собі помічника.

Цегельський: оповідає, як пробував в Празі писати дисертацію про Лисенка, та проф. Штешко йому відрадив, мовляв, матеріал некомплетний.

Ліщинський: пригадує, що Черновецький Боян має багато творів Лисенка, між іншими теж і забутих, – далі просить Людкевича, щоби проаналізував літературу про Лисенка і щоби про його стиль сказав що по новому. З ініціативи Комісії має вийти солідна книжка про Лисенка та його становища в історії укр[аїнської] музики. Відносно наміченого Людкевичем музикологічного вечора з творів Лисенка, слід дати що кращі зразки з усіх ділянок його творчості, до програми влучити передовсім незнані твори, не руководячися симпатіями публіки, лиш абсолютною вартістю твору.

Витвицький: що до книжки про Лисенка, то буде число «Української Музики» чисто Лисенківське.

²⁸ Рукописну спадщину В. Матюка, яку було передано до архіву Музичного товариства ім. М. Лисенка у Львові 1937 р. каталогізував Борис Кудрик. Про це він повідомив у звіті роботи музикознавчої комісії СУПРОМУ на третій загальних зборах цього товариства, що відбулися 14 листопада 1937 р. (дивись: Книга протоколів Союзу Українських Професійних Музик у Львові // Союз Українських Професійних Музик у Львові: Матеріали і документи / Ред.-упоряд. Р. Стельмашук, В. Сивошіп. – Львів: Сполом, В-во М. П. Коць, 1997. – С. 116). У домашньому архіві С. Людкевича зберігся рукопис Б. Кудрика – укладений ним «Каталог Архіву Музичн[ого] Т[овариств]ва ім. Лисенка у Львові». На 16–17 сторінках (за пагінацією рукопису) цього каталогу під окремою рубрикою «Автографічна спадщина Віктора Матюка перевезена з Гути Зеленої ad Рава Руська (під осінь 1937 року) до Архіву Муз. Т-ва ім. Лисенка у Львові» здійснено опис рукописів В. Матюка.

²⁹ Бібліографію про М. Лисенка почав укладати сам С. Людкевич. Про це свідчить його рукопис «Найважливіша література про М. В. Лисенка», датований 1937 роком. Цей рукопис передрукований: Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи / Упоряд. З. Штундер. – Том 1. – Львів: Видавництво М. П. Коць, Дивосвіт, 1999. – С. 352–353.

**Засідання 21/IX 1937
з приводу 25-их роковин смерти Лисенка.**

Приявні: Людкевич, Барвінський, Щурат, Ф. Колесса, М. Колесса, Сімович, Витвицький, Кудрик.

Людкевич: отвирас засідання привітом. Слідує 10-хвилева стояча мовчанка для вшанування пам'яті Лисенка. Відтак Людк[евич] говорить про жерельні матеріали відносно Лисенка, згадує свою працю про його сольоспіви.

Витвицький: згадує теж свою працю про листування Лисенка з Франком³⁰ та жадає точного розгляду всіх давніх рецензій про Лисенка і впрочім усієї літератури про нього.

Людкевич: хоче відчитати свою статтю «Вокальні ансамблі у Лисенка»³¹.

Сімович: є за тим, щоби таку працю радше дати до «Укр[аїнської] Музики», чим реферувати, а зате тут більш підхожа стаття Витвицького, бо підходить до фільольогічних справ.

Щурат: є за відчитанням праці Витвицького й жадає, щоби досліди над Лисенком зачинати від бібліографічного.

Ф. Колесса: Нехай і Людкевич відчитає свою працю, бодай укоротці.

Людкевич: читає свою працю про сольоспіви Лисенка³², демонструючи приміри на самих творах.

В дискусії забирають голос усі, крім Щурата й М. Колесси.

Витвицький: читає свою працю про листування Лисенка з Франком.

Людкевич: вичитує з «Зорі» 1885 Лисенківські рецензії.

Над «Листуванням Л[исенка] з Ф[ранком]» дискусія: Сімович, Ф. Колесса й сам Витвицький. Видвигаються точки: листи Лисенка до Ан. Вахнянина та інших галицьких діячів, головню Франка – родини Шухевичів, Барвінських, віденська «Січ».

Кудрик: уважає вказаним, прослідити теж технічні недостачі Лисенка, їхню причину та відгук у пізнішій нашій музиці.

На цю тему знова дискусія: Людкевич, Барвінський, оба Колесси, Витвицький. Цим замкнено засідання.

³⁰ Ця праця В. Витвицького стала згодом основою його монографії «Взаємини М. Лисенка з І. Франком», що була видана «Українським видавництвом» (Краків-Львів) 1942 р.

³¹ Праці С. Людкевича під такою назвою немає, але, судячи з дальшого перебігу засідання, йшлося про доповідь-статтю «Форма солоспіву у Лисенка. Спроба аналізу».

³² Цей реферат став згодом статтею С. Людкевича «Форма солоспіву у Лисенка. Спроба аналізу», яка була опублікована у 9–10 числі журналу «Українська музика» 1937 року.

Засідання 16 / X 1938.

Приявні: Людкевич, Барвінський, Ф. Колесса, Лисько, Витвицький, Кудрик. На кінці засідання теж: Сімович.

Засідання присвячено виключно справі переобрання «Української Музики» Комісією³³.

Людкевич: зважає, що новий журнал з огляду на новий редагуючий орган мусить мати більш науковий характер. З'ясовує різні технічні проблеми видавання журналу – вкінці просить Лиська о зреформування змісту письма Супрому до НТШ з пропозицією видавання спільного музикологічного журналу М[узики]зн[авчою] Комісією НТШ і Супромом.

Лисько реферує зміст цього письма. Журнал після його концепції мавби мати 3 відділи: 1) строго музикологічний, науковий (історичний, аналітичний etc.) 2) популярно-науковий (спогади etc.) і пропагандивний; 3) вказівки для сільських дірігентів, хорів etc. – що місяця нотні додатки нових творів. На його думку, лиш така форма журналу в нас можлива, бо тут із різних причин не стати на чисто-науковий журнал. Впрочім ще й чисто-науковий відділ являвся би не конче що місяця, може би пр[иміром] квартално.

Витвицький: реферує слова голови НТШ д-ра Раковського про фінансову й адміністративну сторінку справи журналу.

Ф. Колесса: запитується, який був би круг абонентів і в виду цього яким відділом більш форсувати – популярним чи науковим?

Лисько: на основі дотеперішнього тиражу «Укр[аїнської] Муз[ики]» вважає, що на найбільший попит рефлектує популярно-науковий відділ.

Ф. Колесса: пригадує, що й такі напів-популярні журнали, як Л[ітературно]Н[ауковий]В[існик] й «Зоря» редагувало НТШ, отже воно може редагувати й популярно-музичний журнал, але ця популярність повинна мати науковий характер, бо вже й сільські дірігенти цікавляться висшими муз[ичними] питаннями – отже популярно-науковий журнал, і ще з нотами мавби найкращий збут.

³³ Справа про «переобрання» журналу «Українська музика» – видання його як органу СУПРОМу і НТШ – дискутувалася на засіданнях СУПРОМу впродовж літа-осені 1938 р. На засіданні Ради СУПРОМу 28 червня 1938 р. було вислано листа до НТШ «з тим, щоб головний редактор і адміністратор бувби стало відповідно гонорований» (Книга протоколів Союзу Українських Професійних Музик у Львові // Союз Українських Професійних Музик у Львові: Матеріали і документи / Ред.-упоряд. Р. Стельмашук, В. Сивохіп. – Львів: Сполум, Видавництво М. П. Коць, 1997. – С. 133). На наступному засіданні Ради СУПРОМу 8 вересня 1938 р. вирішили, щоб «голова дир. Барвінський і місто голова СУПРОМу д-р Витвицький пішли до д-ра Раковського і обговорили з ним можливості цього прилучення» (Там само, с. 134). На засіданні Ради СУПРОМу 5 жовтня 1938 р. повідомлялося: «Голова НТШ заявив, що справа прилучення «Української Музики» до НТШ залежить в першу чергу від ухвали музикологічної комісії при НТШ. Аж по рішенні сеї комісії може справа іти на головний Виділ. СУПРОМ запроєктував таке фірмування нової «Української Музики»: Союз Українських Професійних Музик і Музикологічна Комісія Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові» (Там само, С. 136). Лист, який став результатом цього засідання Комісії, був відповіддю на цю пропозицію.

Людкевич і Барвінський піддержують думку Колесси.

Витвицький: пропонує наукову часть журналу звати офіційно: «Музикольогічна сторінка», що числила би оттак 6-8 сторінок, при чому яка довша наукова стаття моглаби тягнутися впродовж кількох чисел, в оцій частині давати не самі лише аналізи – дальше йшла би популярна часть, доступна навіть сільським дірігентам – вкінці (на зразок ЛНВ) вістки біжучого муз[ичного] життя й короткі огляди чи рецензії.

Лисько: вважає, що наукові статті журналу повинні йти під розгляд Комісії.

Витвицький: а до інших статей вистане 2 людей до оцінки.

Людкевич: зазиває Комісію приступити до фінансового боку справи.

Витвицький: жадає, щоби від Комісії вийшло письмо до виділу НТШ, й коли цей останній дасть конкретну відповідь, най Комісія виделегує 2 особи для переговорів у фінансових справах.

Після недовгої дискусії всіх приявних над редакційними подробицями майбутнього журналу сформульовано на зазив голови Комісії ось такий текст письма до НТШ:

«Музикознавча Комісія НТШ, зібрана на засіданню дня 16 /X ц.р. по зреферуванню справи д-ром Лиськом радо прихильюється до пропозиції «Супрому» й вважає приступити до співвидання часопису «Укр[аїнська] Музика» з тим, що цей журнал появлявся би що місячно в об'ємі 2 аркушів (32 ст.), з чого одну чвертину (8 стор. місячно, 6 аркушів річно) творила би строго наукова музикольогічна сторінка – решту журналу виповнив би дотеперішній популярний матеріал, понадто евентуально нотний додаток. Відносно офінансування видання Комісія залучує точний коштопис».

Текст принято одноголосно. Уладжування коштопису взяли на себе Людкевич і Витвицький. В часі формулювання тексту прийшов Сімович і списав висше подані слова письма. На цьому закінчено.

Засідання 26 II 1939.

Приявні:

Людкевич	Студинський
Барвінський	Лисько
Щурат	Кудрик
Ф. Колесса	

Відчитано протокол і принято без дискусії.

Людкевич реферує: Письмо від Комісії вислано до НТШ й наспіла осьяка відповідь: Голова й його фінансові дорадники схильні дати для друку муз[ико]льог[ічних] статей около 1000 зл. річно, а покищо на спробу видати зараз 1-2 числа з такою м[узи]ко[льог]ічною сторінкою, давши друк даром, заки ця квота 1000 зл. перейде

до бюджету. До цих чисел має йти праця Ф. Колесси про поліські пісні³⁴, яка має бути прочитана.

Студинський прохає від фільольогічної секції, щоби члени муз[икознавчої] ком[ісії] взяли на себе справу музики на 2 ювілеї Шевченка (125ліття уродин і 100ліття «Кобзаря») – твори з орхестрою³⁵, хори до читалень – в імени Сімовича³⁶ прохає о справу концерту з творів чужинних композиторів, що про них є згадка в Шевченка (Беетовен, Глінка, Маєрбер та інші), а після задуму проф. Зайцева³⁷ малаби бути цього року влаштована виставка творів Шевченка, музики й плястики на Шевченківські тексти чи сюжети та Шевченкознавчої літератури.

Лисько: зголошує до найближчого числа «У[країнської] Муз[ики]» свою статтю «Шевченко й музика»³⁸.

На прохання Людкевича Ф. Колесса відчитує працю про поліські пісні з нотними ілюстраціями. Після відчитання Людкевич дякує авторові й висказує деякі свої дрібні завваги, Лисько теж.

Приходять до справи видавництва «У[країнської] М[узики]». Лисько вважає, що городське староство може ставити труднощі, вважаючи змінену фірму видавців за зовсім нове видавництво, котре пропонує лишити давню «Супромівську» фірму з додатком «при допомозі НТШ». На це Щурат годиться.

На запит Людкевича апробують усі члени одноголосно працю Ф. Колесси про поліські пісні як статтю до нової «У[країнської] М[узики]».

Переходять до різних дрібних внутрішніх справ комісії. І так Колесса навязує до мови Студинського про Шевченківські імпрези й задумує в цій справі навязати зносини зі Стешком – в чому Лисько заявляє себе охочим помогти, бо сам часто пише до Стешка – даліше Колесса пропонує тему праці до «У[країнської]

³⁴ Праця Філарета Колесси «Народна музика на Поліссі» була опублікована у першому номері «Української музики» 1939 р. (С. 3–15) з розділі «Праці Музикологічної комісії НТШ».

³⁵ Шевченкове свято відбулося в залі кіно «Антлянтік» (нині приміщення театру ім. М. Заньковецької) 5 березня 1939 р. Промову виголосив Остап Луцький, прозвучали перша частина «Кавказу» С. Людкевича і його ж симфонічна фантазія «Веснянки», «Заповіт» та хор «Туман хвилями лягає» з опери «Утоплена» М. Лисенка, фортепіанний концерт В. Барвінського виконував Р. Савицький, солоспіви виконував Теодор Терен-Юськів. У концерті брали участь 2 оркестри – філармонічний та Вищого музичного інституту, співали хори «Львівський Боян», «Сурма».

³⁶ Йдеться про Василя Сімовича (1880–1944) – визначного українського мовознавця, філолога, культурного діяча, дійсного члена НТШ, дядька композитора Романа Сімовича.

³⁷ Зайцев Павло (1886–1965) громадсько-політичний діяч і літературознавець, професор УВУ, дійсний член НТШ, член Української Центральної Ради, начальник культурно-просвітнього відділу Армії УНР. Автор низки авторитетних праць з шевченкознавства, у 1934–1939 р. редактор Повного зібрання творів Т. Шевченка, що вийшло у Варшаві (вийшло 13 томів).

³⁸ Стаття З. Лиська «Шевченко й музика (У 125-ті роковини народження Поета)» опублікована у першому номері «Української музики» 1939 р. (С. 16–22).

М[узики]» про укр[аїнські] нар[одні] муз[ичні] інструменти³⁹ – Лисько жадає укр[аїнської] нотної бібліографії й творів про музикологічні праці й статті – Людкевич звертає увагу на забутих галицьких композиторів Лісоквацького й Дидинського⁴⁰. – Щурат жадає словника укр[аїнських] композиторів – знову ще раз Людкевич заторкує справу переписки Матюка з о. Стефановичем⁴¹ – Барвінський жадає сконсигнування наших молодих муз[ико]льог[ічних] сил і списання спадщини Лопатинського⁴².

Лисько й Колесса ставлять кінцеву резолюцію:

Комісія прохає Виділ НГШ відступити в домівці тогож товариства кімнату для засідань і постаратися про шафу на архів (ноти, листи, книжки etc.) та про фортепян.

Прийнято одногосно. Намірено ще й дальше вести справу Шевченківських імпрез, видвигнених Студинським, але через пізну годину відложено на пізніше.



³⁹ Про яку працю Ф. Колесси йдеться – невідомо. Статей фольклориста на цю тематику в «Українській музиці» не було опубліковано.

⁴⁰ Михайло і Владислав Дидинські – представники спольщеної української шляхти, що проживали у селі Іскань на Перемишльщині, були знайомі з дідом С. Людкевича по матері о. Олексієм Гіжовським. Обидва Дидинські були композиторами, а Владислав – навіть професійний скрипаль. Творили у жанрах обробок народних пісень та легкої розважально-танцювальної музики. У домашньому архіві С. Людкевича збереглися два збірники, які належали о. Гіжовському, і в одному з них поміщені твори Дидинських. Детальний опис і аналіз збірок дивись у виданні: Штундер З. Станіслав Людкевич. Життя і творчість. – Том 1 (1879–1939). – Львів: ПП «Бінар -2000», 2005. – С. 38–45.

⁴¹ На засіданні виділу Музичного товариства ім. М. Лисенка 9 вересня 1938 р. інформувалося, що «[Інж]енер] Стефанович повідомляє, що має листи бл[аженої] п[ам'яті] композитора В. Матюка, М. Копка і ін., які може передати Т[оварист]ву. Рішено письменно просити його, аби ті листи передав Т[оварист]ву». Про ці листи мова.

⁴² Композитор Ярослав Лопатинський помер 12 січня 1936 р. Завдяки старанням В. Барвінського та С. Людкевича вдалося досягти домовленості з вдовою композитора про надання його рукописної спадщини на депозитне збереження в Музичне товариство ім. М. Лисенка. На засіданні Виділу 4 вересня 1936 р. «Дир[ектор] Барвінський повідомляв, що разом з головою Д[окто]ром Людкевичем перебрали композиторську спадщину бл[аженої] п[ам'яті] Лопатинського у формі депозиту при Музичнім Товаристві від вдови та відчитує умову, на основі якої вдова ту спадщину в депозит передала».